

Актуальне інтерв'ю

Підвищення рівня правової обізнаності громадян, безсумнівно, є одним з пріоритетних завдань Міністерства юстиції України

Оксана Юхта
начальник Управління координації правової роботи та правової освіти Департаменту реєстрації та систематизації нормативних актів, правоосвітньої діяльності Міністерства юстиції України

Оксано Григорівно, як Ви – з огляду на досвід на Вашій посаді – оцінюєте інформованість громадян щодо конституційних прав та обов'язків?

Підвищення рівня правової обізнаності громадян, безсумнівно, є одним з пріоритетних завдань Міністерства юстиції України.

З метою створення необхідних умов для набуття і застосування правових знань широкими верствами населення, доступу їх до офіційних джерел правової інформації Мін'юст активно співпрацює із засобами масової інформації. Так, протягом III кварталу 2013 року Міністерством забезпечено опублікування 11 статей, організовано 10 виступів на телебаченні і 6 – на радіо працівників центрального апарату. Крім того, за цей період кількість виступів працівників управління юстиції у ЗМІ сягнула близько 11 тисяч.

Маючи на меті створення сталої системи надання безоплатної правової допомо-

ги, проведення інформаційних кампаній, правоосвітніх заходів, Міністерство юстиції співпрацює з міжнародними неурядовими організаціями, зокрема, Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) (в рамках проекту «Доступ до правосуддя та правової обізнаності в Україні «Правова країна» і з питань земельного законодавства у зв'язку зі змінами, що відбулися, – в рамках проекту «Агроінвест») та Координатором проектів ОБСЄ в Україні.

Крім того, органами юстиції постійно здійснюється робота з методичного забезпечення – розробляються пам'ятки, посібники, буклети з правових питань.

Стосовно можливостей для реалізації та захисту прав зазначу, що робота у цьому напрямку ведеться на достатньо високому рівні. Так, з метою надання юридичної допомоги соціально незахищеним верствам населення в Україні створено мережу громад-

ських приймалень з надання безоплатної первинної правової допомоги. Сьогодні при територіальних органах юстиції діє 731 громадська приймальня. Протягом цього року до приймалень за юридичними консультаціями звернулося майже 174 тисячі осіб. Крім того, при вищих навчальних закладах юридичного спрямування діють юридичні клініки, консультації в яких надають студенти під керівництвом досвідчених викладачів.

У цьому році Всеукраїнський тиждень права проводиться вже в'яте. З якими питаннями звертаються громадяни під час безоплатних юридичних консультацій та як це відбувається?

Всеукраїнський тиждень права є традиційним заходом і проводиться щорічно в тиждень, що включає День прав людини. Цьогоріч захід проходив з 9 по 14 грудня. Він розпочався з проведення Всеукраїнського уроку «Права людини» за участі заступника начальника експертно-методичного відділу Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Наталії Щербини. У заході взяли участь понад 150 студентів, гімназистів, школярів, а також представників координаційних рад молодих юристів з регіонів. Під егідою Всеукраїнського тижня права кожен правник чи правнича інституція може провести акцію чи захід, спрямовані на надання безоплатної первинної правової допомоги.

З огляду на перелік заходів, проведених Міністерством юстиції спільно з Координаційною радою молодих юристів України, можу сказати, що Всеукраїнський тиждень права охопив широкі верстви населення і досяг своїх доволі амбітних цілей.

Так, одним з масштабних заходів Всеукраїнського тижня права є виставка-форум «Правники – суспільству», що проходила з 12 по 14 грудня у приміщенні Київського планетарію (вул. Велика Васильківська, 57/3), де було організовано надання безоплатної первинної правової допомоги усім бажаючим та проведено майстер-кла-

си провідних юристів. Так, проводились майстер-класи відомих правників: адвоката, доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ Яновської Олександри; адвоката, керуючого партнера адвокатського об'єднання AVER LEX Присянюк Ольги; доктора філософських наук, професора, голови правління Товариства «Знання» України Кушерця Василя; адвоката, керуючого партнера юридичної компанії Arzinger Бондарева Тимура; керуючого партнера «Адвокатської компанії «Легітимус» Очкольди Миколи. Мета виставки – сприяння наближенню приватних юридичних інституцій до процесів формування правової держави, забезпечення надання безоплатної первинної правової допомоги, створення сприятливих умов для набуття широкими верствами населення правових знань та навичок у їх застосуванні.

Цього року графік надання безоплатних консультацій виглядав так: 12 грудня було надано близько 400; 13 грудня – близько 370; 14 грудня - близько 200 консультацій. Відвідувачам виставки надавались консультації фахівцями Міністерства юстиції, зокрема, Управління розгляду звернень та прийому громадян Департаменту організаційного та ресурсного забезпечення; відділу організаційного забезпечення та контролю у сфері нотаріату і відділу правової допомоги та легалізації документів Управління нотаріату та фінансового моніторингу Департаменту нотаріату та банкрутства; відділу

з питань прав людини Управління конституційного та адміністративного законодавства та відділу з питань соціального захисту Управління соціального, трудового та гуманітарного законодавства Департаменту конституційного, адміністративного та соціального законодавства; відділу координації виконання рішень Європейського суду з прав людини Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, а також представниками головних управлінь юстиції у м. Києві та у Київській області. Найактуальнішими питаннями стали: реєстрація прав на нерухоме майно, приватизація земельних ділянок, поділ спільного майна, проблеми спадкування та оформлення права власності, виплати і перерахунків пенсій. Загалом під час виставки-форуму «Правники – суспільству» безоплатну первинну правову допомогу отримали близько 1 000 осіб. Така динаміка попиту на правову допомогу спостерігається вперше за останні кілька років.

Зі свого боку Міністерство юстиції докладає максимальних зусиль для популяризації заходу шляхом залучення широкого кола фахівців органів влади, юридичних інституцій та громадських об'єднань, а також включення до програми подій, які були б актуальними та цікавими різним верствам населення.

Кого було залучено до роботи виставки-форуму «Правники – суспільству» цього року?

З метою забезпечення фахового рівня консультацій до роботи виставки, окрім фахівців апарату Міністерства юстиції та головних управлінь юстиції у Київській області та місті Києві, юридичних фірм та юридичних клінік вищих навчальних закладів, було залучено представників Державної служби України з питань захисту персональних даних, Державної реєстраційної служби України, Державної виконавчої служби України; Міністерства соціальної політики України; Міністерства внутрішніх справ України; Державної інспекції України з питань праці; Міністерства освіти і науки України; Пенсійного фонду України; Міністерства доходів і зборів України; Антимонопольного комітету України.

Активну участь у консультуванні громадян взяли юридичні клініки, зокрема, Національної академії внутрішніх справ, Академії адвокатури України, Національного університету державної податкової служби України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Білоцерківського національного аграрного університету, Європейського університету, Національного університету «Кієво-Могилянська академія»,

Національного авіаційного університету, Університету сучасних знань, а також приватні юридичні компанії: «Всеукраїнська коаліція з надання правової допомоги», «Центр медичного та фармацевтичного права», «Центр правового консалтингу», «ЛексЮс», «Моор і партнери», «Пуха і Партнери», «Прайм», «Українська рада адвокатів», «Медадвокат», «Чедбурн енд Парк» («Chadbournе & Parke LLP»), «ПОЛАКР».

До слова, первинна правова допомога передбачає можливість громадян отримати консультації та роз'яснення з правових питань, допомогу у складанні заяв, скарг (крім процесуальних документів) та доступі до вторинної правової допомоги і медіації. Проте, як свідчить досвід, нерідко юристи, які надають консультації під час виставки-форуму, продовжують співпрацю зі своїми клієнтами і здійснюють подальший юридичний супровід їхніх справ, в тому числі *pro bono*. В цілому, участь приватних юридичних інституцій у наданні консультацій на волонтерських засадах є свідченням їх соціальної відповідальності, і це не може не викликати повагу.

Протягом роботи виставки-форуму всі бажаючі отримали інформаційні матеріали, підготовлені нашими партнерами – проектом Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Доступ до правосуддя та правової обізнаності в Україні «Правова країна»», а також іншими, які долучилися у ході підготовки заходів з проведення Всеукраїнського тижня права, а саме: Інформаційним агентством «ЛІГА:ЗАКОН» та проектом Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Агроінвест».

Відзначимо, що до медіа підтримки Всеукраїнського тижня права у цьому році долучилися Інформаційне агентство «ЛІГА:ЗАКОН», газета «Юридичний вісник України», фахове видання «Юридична газета» та загальнодержавний науково-практичний журнал «Бюлетень Міністерства юстиції».

В рамках Всеукраїнського тижня права проводилися інформаційні, виховні та освітні заходи. А скільки їх було всього?

Міністерством юстиції України була запланована достатня кількість заходів, щоб охопити значну частину населення України. Крім того, головні управління юстиції за-

твердили та реалізували регіональні плани заходів Всеукраїнського тижня права.

Наприклад, Головне управління юстиції у Харківській області спільно з Харківською громадською організацією незрячих юристів провели спільний прийом громадян в межах громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги, створеної при Головному управлінні юстиції, а також роботу виїзної «Станції правової допомоги» з метою надання консультацій громадянам, які опинились в скрутних життєвих обставинах. Головним управлінням юстиції у Київській області були проведені освітньо-виховні заходи ознайомчо-профілактичного характеру в установах Державної кримінально-виконавчої служби; обласна виставка-конкурс дитячого малюнку «Право очима дитини»; мандрівний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA; Київський обласний правничий турнір «Primum inter pares»; екскурсії до Конституційного Суду України тощо. У свою чергу, в рамках Всеукраїнського тижня права Головне управління юстиції в Івано-Франківській області, серед ін-

шого, провело правороз'яснювальну роботу для осіб, що перебувають в Івано-Франківському міському слідчому ізоляторі (у тому числі для неповнолітніх), з питань реалізації і захисту прав людини. Слід зазначити, що до Дня прав людини Головним управлінням юстиції в Івано-Франківській області позапланово також було проведено правовий брейн-ринг між студентами неюридичних спеціальностей та правовий турнір «Захисти свої права» (на базі Благодійного фонду «Карітас»). У Дніпропетровській області для вихованців обласного комунального закладу освіти «Дніпропетровський навчально-реабілітаційний центр для дітей з порушенням слуху» було проведено правовий захід «Я малюю право» (конкурс малюнків).

Міністерством юстиції постійно проводиться робота, направлена на підвищення рівня правової освіти та правової культури як дорослого населення, так і дітей та молоді. Так, у рамках проекту «Підтримка удосконалення юридичної освіти та освіти з прав людини в Україні» Міністерством юстиції спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні був проведений тренінг для вчителів загальноосвітніх шкіл щодо прав людини і методики викладання прав людини дітям. Відповідно до Плану роботи Мін'юсту на 2013 рік Міністерством юстиції України за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні було взято участь у проведенні таких правоосвітніх заходів, як III Всеукраїнська студентська правнича зимова школа, II Всеукраїнська осіння правнича школа, Всеукраїнський конкурс шкільних малюнків «Мої права», приурочений до Дня захисту прав дитини, та інших. Міністерством юстиції спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні розроблено навчальний посібник «Права людини для дітей: посібник для вчителів та партнерів», який наразі очікує висновку Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

В рамках Всеукраїнського тижня права Міністерством юстиції за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні було проведено Міжнародний правничий конкурс імені В. М. Корецького. Хто цього року став переможцем?

10-11 грудня було проведено усний етап (півфінал та фінал) Міжнародного правничого конкурсу імені В. М. Корецького. Учасники Конкурсу, а це 8 студентських команд-переможців письмового туру, взяли участь у модельному судовому засіданні, яке стало імітацією провадження у Європейському суді з прав людини.

У ході змодельованого судового засідання студенти мали змогу спробувати себе у ролі представників заявника та держави-відповідача. Це дозволило їм навчитися готувати документи, необхідні для представництва в Європейському суді з прав людини, здійснювати аргументований аналіз справи, продемонструвати знання актів національного та міжнародного законодавства (Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколів до неї, інших міжнародних актів), матеріалів судової практики, ораторські навички та вміння працювати в команді, а також покращити знання юридичної англійської мови та активізувати прагнення до самовдосконалення.

Переможцем Конкурсу визнано команду Хмельницького університету управління та права, яка отримала вищий показник у рейтингу за підсумками оцінювання журі

у фіналі Конкурсу. Переможцем Конкурсу II ступеня стала команда студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Третє місце посіла команда Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Які зміни відбулися за п'ять років існування Всеукраїнського тижня права?

Всеукраїнський тиждень права носить системний і організований характер. Його заходи відвідує все більша кількість людей, виникають нові ідеї щодо учасників та формату подій. Тому все це вимагає застосування навичок фандрайзингу з метою пошуку організацій, готових здійснювати фінансову та медіа-підтримку заходів.

Крім того, з кожним роком все більше приватних юридичних компаній долучаються до надання правової допомоги на безоплатній основі, надаючи консультації всім охочим громадянам без виключення.

За ці роки Міністерство юстиції налагодило співпрацю з неурядовими організаціями, зокрема Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та Координатором проектів ОБСЄ в Україні. Ця співпраця триває кілька років, і ми вдячні за надійну підтримку в організації правоосвітніх заходів. Тривалий час нашим партнером була Програма розвитку ООН в Україні.

Вважаю, що Всеукраїнський тиждень права став доброю українською традицією та утверджує незаперечне: право є мистецтвом добра і справедливості.

*Бесіду вела
Леся Арнаутова*